

O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY-IQTISODIY KOMMUNIKATSIYA RIVOJLANISHIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SIYOSATI

Biznes va innovatsion menejment kafedrası dotsenti

Gulov Muxtor Ochilovich

Email: gulovmuxtor@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O‘zbekistonda jamiyat siyosiy doirasini ta’sir ostida o‘zgartirish mexanizmlari tahlil qilingan, siyosiy nutqda raqamli texnologiyalardan foydalanish amaliyoti umumlashtirilgan. Xususan, siyosiy tarmoqlarda elektron tarmoq vositalaridan foydalanish shartlari va dastlabki xususiyatlarini retrospektiv ravishda baholashga urinish siyosiy aktopalar, maxsus xususiyatlarni ta’kidlangan raqamli muhit ijtimoiy va siyosiy munosabatlarning yangi maydoni sifatida, jarayonni to’g’irlash va tegishli texnologiyalardan foydalanishning funksional xususiyatlari.*

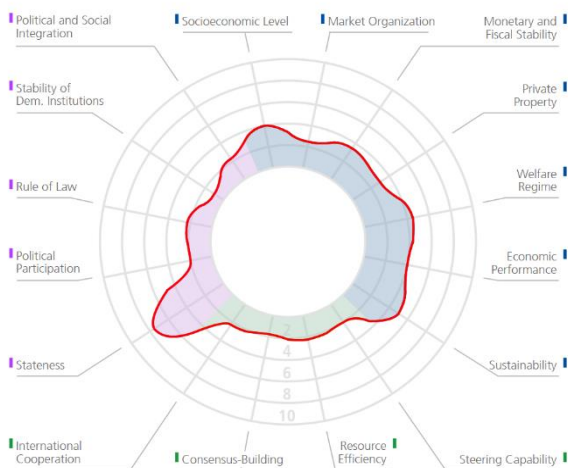
Kalit so‘zlar: *raqamlashtirish, davlat siyosati, fuqarolik jamiyati, ijtimoiy tarmoqlar, elektron hukumat, raqamli demokratiya, sun’iy intellekt, raqamli transformatsiya.*

Davlatimiz rahbari tomonidan 2023-yilning 11-sentyabrida imzolangan “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi” Farmonida keyingi 7 yilda 100 banddan iborat rivojlanish strategiyasi tasdiqlandi. Ushbu farmon dunyo hamjamiyati tomonidan mamlakatimizni rivojlanishning yangi bosqichiga chiqishida xuquqiy asos bo‘lishi bilan e’tirof etilmoqda. Dadil qadamlar bilan rivojlanib borayotgan mamlakatimiz yaqin kelajakda ushbu indeksda ham eng rivojlangan davlatlar qatoriga kirishiga barcha imkoniyat va salohiyat mavjud. Zero, xalqaro kuzatuvchilar, yirik sarmoya egalari biror-bir davlatga investitsiya kiritish istagida bo‘lsalar, avvalo shu kabi indekslarning xisobotlarini chuqur tahlil qiladilar. Xalqaro davlat va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlikni yanada kuchaytirish orqali biz oldimizga qo‘ygan ulkan marralarni tez va shaffof bosib o‘tishimizga yordam beradi.

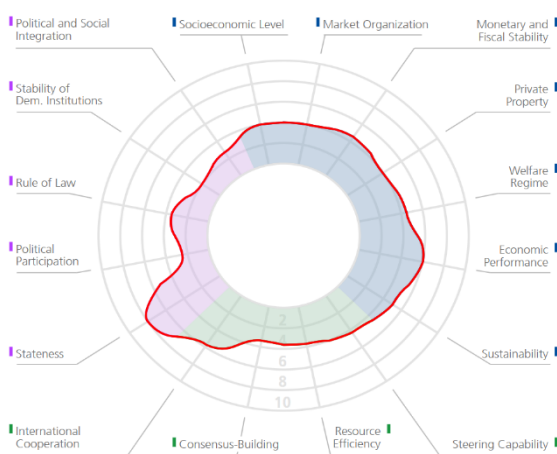
Transformatsiya Transformatsiya jarayoni dunyodagi barcha davlatlarni birdek qamrab olgan hodisa bo‘lib, xoh u davlat iqtisodiy barqaror va rivojlangan bo‘lsin, xoh iqtisodiy jihatdan qoloq, xoh o‘zida demokratiyaning barcha elementlarini qamrab olgan, yoki avtoritar tuzumli davlat bo‘lsin bu jarayon barcha davlatlar va xalqlar bu jarayonda ularni qamrab oladi. Transformatsiya – davlatning fundamental o‘zgarishidir. Transformatsiya so‘zi lotin tilidagi “transfor” va “matio” so‘zlaridan kelib chiqqan bo‘lib, “o‘zgarish” va “oldinga” degan ma’nomlarni anglatadi. Jamiyat va davlat o‘zgarishi bilan bog‘liq jarayonlarni ifodalash uchun ishlatiladi. Transformatsiya jarayonini tadqiq qilish davomida ko‘plab olimlar jamiyat va davlatning o‘zari aloqadirliigi qolgan omillarga nisbatan yetakchi rol o‘ynashini alohida ta’kidlaydilar. Ilgari ta’kidlangan omillar qatoriga ta’lim sohasining kengayishi, kasaba uyushmalari va chap qanot siyosiy partiyalarining kuchliligi, shuningdek, milliy sanoat darajasining roli, ommaviy safarbarlik va demokratlashtirish kiradi. Ta’lim sohasining riojlanishi, jamoat instutlari va nodavlat tashkilotlarining vujudga kelishi va rivojlanishi, demokratlashtirish kabi jarayonlarning rivojlanishi jamiyatning davlat transformatsiyasiga ta’sirini va uzviy aloqadorlikda ekanligini namoyon etadi[2].

Hozirgi ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal qilish uchun O‘zbekiston hukumati asos yaratmoqda eng yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va qo'llash bo‘yicha ulush. Bunga parallel ravishda davlat rahbariyati davlat akademik va ishlab chiqarish o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni rag‘batlantirish bo‘yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqishda davom etmoqda ustuvor texnologiyalar bo‘yicha qo‘shma ilmiy-tadqiqot ishlari O‘zbekiston uyushmalariga xos bo‘lgan “yaqinlik” va nisbiy mustaqillik tufayli texnologik rivojlanishning ustuvor yo‘nalishlarini belgilashda davlat rejalaridan, korporativ sektor eng yangi texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha hukumat tavsiyalariga javob berishni istamaydi menejment va ishlab chiqarish jarayonlarida va akademik sektor bilan qo‘shma loyihalarda yigit keng miqyosli ilmiy-tadqiqot ishlari emas va rasmiy ravishda xarakterlidir. Shunga o‘xshash holat milliy innovatsiyalarning asosiy ishtirokchilarining

doimiy ravishda tayyor emasligidan dalolat beradi so‘nggi texnologiyalar va raqamli transformatsiyalarni idrok etish tizimi (MIS) 2018-yildan O‘zbekiston hukumati keng ko‘lamli ishlarni amalga oshirdi amalga oshirilgan ilmiy doiradagi tadbirlar majmuasi rag‘batlantirish uchun texnik va innovatsion siyosat sohadagi tadqiqotlar va ishlanmalarning birlashishi sun‘iy intellekt bilan bog‘lanadi. Qabul qilingan iqtisodiy, siyosiy va tashkiliy iqtisodiy tizimning turli darajalaridagi faoliyat tizimlar yengib chiqishga qaratilgan ijtimoiy-iqtisodiy muammolar, rivojlanishga mos keladigan mahsulotlar va xizmatlar oxirgi foydalanuvchilarning haqiqiy ehtiyojlari, milliy iqtisodiyotning o‘shishini saqlab qolishga qaratilgan. Og‘zaki aloqada ma‘lumotni uzatishning asosiy vositasi nutqdir[3].

2017 yil

2023 yil

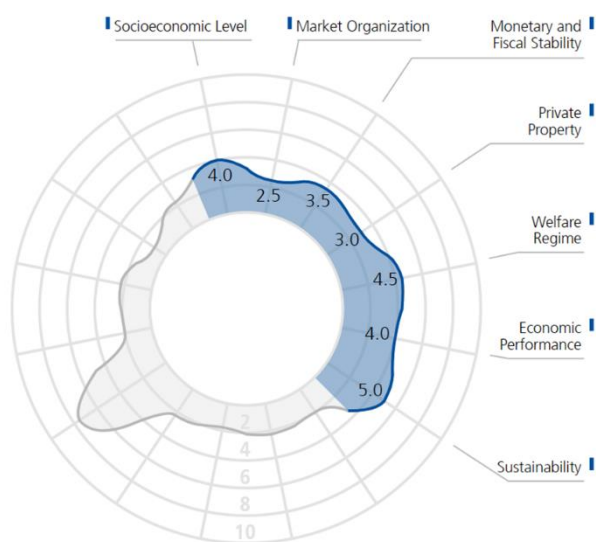
“Bertelsmann Transformation Index” tomonidan O‘zbekistonda amalga oshirilgan islohotlar 2017-2023 yillar oralig‘ida tahlil qilinganida, bir tarafdin qator sohalarda dadil qadamlar tashlanganligi, boshqa bir tarafdin hali oldimizda bajarilishi lozim bo‘lgan ko‘plab ishlar borligi yaqqol namoyon bo‘ladi.

Siyosiy o‘zgarishlar holati beshta mezon bo‘yicha o‘lchanadi, ular o‘z navbatida 18 ta savolga berilgan baholardan kelib chiqadi. BTIning demokratiya kontseptsiyasi asosan asosiy fuqarolik huquqlari va erkin saylovlar o‘tkazish bilan chegaralangan demokratiyaning boshqa ta’riflaridan ancha ustundir. Demokratiyaning dastlabki sharti sifatida ko‘rilgan davlatchilik BTIning siyosiy

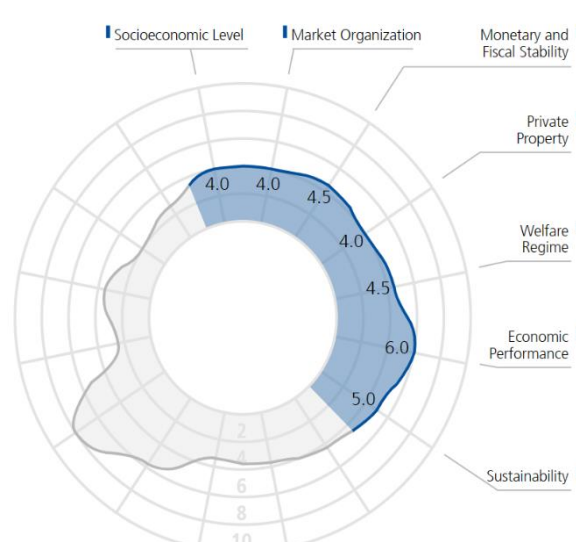
transformatsiya ta’rifiga kiritilgan va davlatning kuch ishlatish monopoliyasi va asosiy ma’muriy tuzilmalarga tegishli savollar orqali tekshiriladi. Shuningdek, u qonun ustuvorligini baholashni, jumladan hokimiyatlarning bo’linishi va mansabni suiste’mol qilganlik uchun ta’qib qilishni o’z ichiga oladi. BTI demokratik konsolidatsiyani baholashga alohida e’tibor beradi. U partiyaviy tizim va manfaatlar guruhlari bo’yicha vakillik sifatini baholaydi, shuningdek, ijtimoiy kapital va demokratik normalar va tartiblarni tasdiqlashni o’lchaydi[4].

Jahon iqtisodiyot globallashuvi va texnik narsaga O’zbekistonning iqtisodiy rivojlanishni raqamli iqtisodiyotsiz tasavvur qilish qiyin tadqiqotlarga ko’ra , 2022-yilga kelib global YaIMning chorak qismi raqamli sohada bo’lishini taxmin qilinmoqda. Lekin, xalqaro axborot aloqa texnologiyalari rivojlantirish indeksi bo’yicha O’zbekiston 170 dan ortiq davlat ichida 103-o’rinni egallab turadi[8].

Taxlillarga ko’ra, Status index da 2016-2022-yillar oralig’ida 7 ta indekator 1-2 shkalaga o’sishga erishilgan. Bunda ayniqsa, iqtisodiy samaradorlik ko’rsatgichi 4.0 dan 6.0 shkalaga, bozor iqtisodiyoti 2.5 dan 4.5 shkalaga, xususiy mulk 3.0 dan 4.0 shkalaga oshgan

2016 yil

2022 yil

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Suyunovich, Mukhitdinov Khudoyar, and Norqobilova Feruza Abdihamidovna. “Prospects Of Digitalization Of Craftsmanship Development In The Region.” Journal of Pharmaceutical Negative Results (2022): 345-352.
2. Safarov Bahodir O‘tkir o‘g‘li TDYU, “Davlat boshqaruvi huquqi” magistranti “TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA DAVLAT VA JAMIYAT MUNOSABATLARI VA ULARNING O‘ZARO TA‘SIRI”
3. Jasur Xolmatjonovich Shodiyev Jizzax davlat pedagogika instituti o‘qituvchisi.
4. JIDU, XIM fakulteti xalqaro,iqtisodiyot kafedrası A. Mo‘ydinov.
5. Norqobilova.F.A. “XIZMAT KO‘RSATISH TARMOQLARINI MODELLASHTIRISHDA TIZIMLI TAHLIL QILISH, SINTEZLASH VA OPTIMALLASHTIRISH.” International journal of conference series on education and social sciences (Online). Vol. 1. No. 2. 2021.
6. Suyunovich, Mukhitdinov Khudayar, and Axmedova Barno Abdiyevna. “TRANSFORMATION OF EDUCATIONAL BUSINESS LEARNING PROCESSES IN IMPROVING THE QUALITY OF REGIONAL EDUCATIONAL SERVICES.” Journal of Survey in Fisheries Sciences 10.1S (2023): 3200-3216.
7. Abdihamidovna, Norqobilova Feruza. “Financial Services to the Residents of the Region in the Field of Crafts.” International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology 1 (2021): 225-230.
8. <https://bti-project.org/en/methodology>